

Magen David.

Napisao rabin **Daniel J. Danon**, Travnik.

Već sam odavno razmišljao o Magen Davidu, tom čudnom liku sastavljenom od dva trokuta, koji stoje recipročno jedan na drugom, te tako čine lik od šest kutova. Bilo bi veoma zanimljivo i potrebno znati nešto više o postanku toga lika, i odakle dolazi da on postane simbolom Jevrejstva. Jevreji danas, a to su činili i pre, od kako su u diaspori sve u opšte manifestuju Magen Davidom. Vidim ga na vratima sinogoga, u jevrejskim školama, na našim molitvenicima, na jevrejskim udžbenicima, na raznim pozivima, cirkularima, posmrtnicama, va parohetim, atarot, taletim i t. d., u opšte svugde gde se izrazuje jevrejski život. Danas su i cionisti uzeli Magen David za simbol jevrejske nacije, te ga postavljaju na cionski barjak. U nekim ga mestima čak i Hevra Kadiša uzima u crvenoj boji kao društveni znak*).

Magen David je poznat i Nejevrejima kao simbol Jevrejstva i jevrejske nacije. O tome sam se nedavno uverio na jednoj sednici «Crvenoga Krsta», gde je jedan intelektualac u svom referatu među ostalim primetio da ne bi bio protiv toga, da se ime «Crveni Krst» promeni u Davidovo slovo ili polumesec u duhu mesta, prema postotku profesije u njemu, jer «Crveni Krst» ne poznaje vere ni narodnosti, te da neko radi toga imena nebi uskratio pomoći.

Postanak toga lika možemo da tražimo u רַבְרָבוֹ בְּחֵי וֶתְרָא אֲוֹרוֹ כִּי טַב הֵא בְּשָׁמָות u rečenici:

Medu raznim komentarima spominje i ovaj: Ona je reč הוּא, koja izgleda kao suvišna, ime Boga zvanog הוּא, jer tako je rečeno u מהו עשנו אֱנִיה' הֵיא שְׁמֵינו šest isto znači da šehina stoji na šest kutova . . .

Shehona כללה משש קביה:

Sa ḥ je stvoren ovaj svet, to jest ה i o su šest, a odgovara na ono šest kutova u Magen Davidu.

Spomenuto je to u psalmu 121., gde Kralj David ponavlja šest puta reč שְׁמִירָה — čuvanje, da ovo šest odgovara רְכוּ לְשֻׁבְנִין.

Razabiremo iz tih reči značaj tih šest, koji će označavati onih šest kutova u Magen Davidu.

Možda bismo mogli, kako ja sebi zamišljam, postanak Magen Davida potražiti u davnini našega naroda, dok je teklo

*) Znamo međutim da su nam po ע'ר' ז'וד ס'וי ק'מ' נ' zabranjeni znaci kao simboli verovanja.

med i mleko a Izrael bio još narod ratnički. U ona vremena okolni neznačajni narodi veruju u razna božanstva, svako sa svojim posebnim znakom, koji su se nosili pri bojnim pohodima i svečanostima. Ti su znaci bili raznog oblika i značenja.

Izraelski narod, verujući u jednoga Boga i znajući da samo On שְׁמֵנוּ sve čuva i spasava, da vlada gore, dole i na sve četiri strane sveta בְּכָל הָאָרֶץ בְּכָל מִזְרָחָיו מִכָּלְאַ רַבֵּן dakle na šest strana, to je on sebi tražio i našao lik, koji upravo odgovara veri u jednoga Boga, koji deluje na sve strane. Magen David sa svojih šest kutova uperenih na šest strana je simbol toga.

Poznato je što su naši mudraci tumačili zašto se Bog zove מִזְרָחָיו da je on mesto sveta, a ne svet njegovo mesto, što znači da je on na svim mestima, pa i Magen David ima vrhove uperene na sve strane.

Ime nosi izgleda odatle što je David bio prvi kralj Jude i Izraela, koji je izabran od celog naroda kao konstitucionalni monarh.

Veliki rav komentator מסכת אבות רב שבר צדק kod odlomka מה שרשיה כתירם המ kaže da Magen David, ta dva trokuta obrnuto postavljena, znače, tri krune kojima je nagrađen izraelski narod. Za dopunu ovim recima navodi reči učenjaka Sefire ל'צוק נדריך בהל תלפיות ש' תרכ"א (5661 god) מהר"ש שפירה gde se pita o obliku i značenju toga znaka.

Nadugo razlaže svoj odgovor ברוך פרדס a na upit drugoga učenjaka odgovara (u Erec Ahajim) rečima jednog komentara kabaliste raba Abrahama H. Kohena iz Hebrona נסיך כמ"ע na rečenicu וְאֶת הַמִּן בְּעֵדָיו pa veli, da štit izraelskih kraljeva bijaše trošiljast dok je Davidov bio šesterošiljast označujući na חננ'ת תח"י בוגד אברוזים יצחק יעקב משה אהרון ווסף וודור והוא חשביעי שיש לו אהויה במלכות ומתקבל שפע כן שיש קצחות a završava svoj odgovor upozoravajući ovoga na psalmie: 3, 7, 18, 35, 84 i 144. 600 razlaganje je Rava Šapiru dojmilo da je završio rečima: והוֹא הָעֲרָה נַחֲמָדָה

Prije nego spomenemo njegove vlastite odgovore trebalo bi znati da li se je i kralj Salomon služio žigom ili pentagramom ★, koji sami oblik vidio u enciklopediji «Ocar Israel», a zove se Hotam Šelomo-Salamunov pečat. Taj je oblik bio urezan na njegovom prstenu, koji se spominje u מסכתה שערא דשלמה מלכָא ניטין 68.)

Spominjem ujedno da je Vrhovni Rabin Turske Rabi Nahum bio odlikovan sa «Hotam Šelomo» god. 1903. kada je sa doktrom Ibelinom išao u Abesiniju kao izaslanik «Alliance Israélite Universelle» da istraži našu braću u onoj zemlji, koji su poznati pod imenom Falašim — Crni Jevreji. Nakon uspelog putovanja bio je primljen kod Menelika, kralja Kiša u njegovoj rezidenciji, gde ga je tada odlikovao spomenutim ordenom. Odatle razabi remo da su Magen David i Hotam Šelomo ostali simboli jevrejskog naroda.

Kralj Karlo IV. zapovedio je god. 1354. da praški Jevreji imaju za se svoj crkveni barjak sa Magen David i Magen Šelomo.

U XV. stoljeću izašli su Jevreji pred ugarskog kralja Matiasa sa crvenom zastavom i oba znaka na njoj (Ocar Israel).

Izgleda da to sledi još od doba Davida i Salomona, što se vidi iz nadgrobnih spomenika još is 3. veka sa svim ovim znakovima.

Vračamo se odgovorima R. Šapire, kojih je šest, a donosi ih pre Midrasa : **שְׁשָׁה חַבֵּר וְתִּכְרֵב ר'** ... **שְׁשָׁה חַמְבָּרָה** ... **שְׁשָׁה חַמְבָּרָה כְּחַנּוֹנָה לְיִהְיֶה יִשְׂרָאֵל מִלְבָתָה דָּזָן וּוּשְׁלִילָם וּבְיוֹזָעָם** ... **שְׁשָׁה חַמְבָּרָה מִן** ... **שְׁשָׁה חַמְבָּרָה אֲמֹר דָּזָן** ... **שְׁשָׁה חַמְבָּרָה אֲשֶׁר מִן שְׁחַקְבָּה בָּחָר כְּוֹ וְאֲשֶׁר מִן שְׁקַרְבָּו** ... dok Midraš tumači za svakog pojedinačno gde su izabrani.

David je rekao: «Blago onom, kojeg je Bog izabrao i blagonoće kojeg je Bog sebi približio. Kralj Dávid, za to što je osvojio Jerusalim, spremio mesto za Bet Amikdaš i još svojim kraljevanjem upotpunio je tih šest dok su ranije bila samo tri kao odraz toga izbora od šest i kao izraz zahvalnosti prema Bogu što je dosudio njemu da taj izbor upotpuni trima poslednjima.

Drugi odgovor donosi sa rečima : **אָרְתָּנָהוּמָם דָּרְשָׁה בָּר קָפְרָא** ... **מִדְשָׁשׁ חַשְׁעוּרִים הָאָלָה נָטוּ לְיִצְחָק** ... **וּבָרְכוּ שֵׁל בָּעֵן לִיקְוָן** ... **אֶלְאָ רָמוּ לְרוֹת** ... **שְׁעַדְוִין שְׁשָׁה בְּנֵים דָּרְוּ מָשִׁיחָה דָּנִיאֵל הַמְּרוּעָע** ... **צָאת מִמְּה שִׁירָהָרְכָו בְּשֵׁבְרוֹתָה**.

... Zar običaj Booza da daje samo šest zrna ječma ne daje naslučivati kao da je Ruti hteo otkriti da će ona dati šest sinova, blagoslovljenih sa šest blagoslova. Za to je David da bi se spomenuo čiji je potomak izabrao lik sa šest kutova.

U trećem odgovoru dolazi šest gospodara izraelskih iz plemena Jude od Nahšona do Davida, te je David **בְּחִשּׁוֹן שְׁלֹמֹן בְּוּשָׁה עַיְלָה** postavši kraljem označavao svoj štit sa šest kutova da odgovara lancu od šest poglavara Izraela iz plemena Jude.

Cetvrti odgovor je u rečima **בְּצִדְקָה לְמַנוּאֵל מִשְׁלָשֶׁלֶת** gde se šest puta spominje reč što znači šest galuta : Egipat, Sirija, Babilon, Perzija, Grci i Rimljani. Za to je Magen David imao oblik od šest kutova da odgovara ovim šest galutim, a zove se Magen David zato, jer će se vratiti opet kraljevstvo Davidovo kod tih šest galuta prode. **אַחֲרֵי יִשְׁבוּ בְּזִבְקָשׁוּ אֶת הָאָדָם וְאֶת דָּרְךָ מִלְבָבָם**

Peti je razlog u starohbrejskom pismu, gde je pre Ezre bilo slovo «ajin» oblika trokuta **עַיְלָה** kao što se tumači **כְּמַשׁ הַגָּנוֹן יְעַבְּעַז עַל דְּבָרֵי בְּעֵדָת בְּפָסָק אַסְפָּה לִי שְׁבָעִים אִישׁ**

Bog ima sedamdeset imena, Izrael sedamdeset. Zato kod Magen David jedno «ajin» gleda gore, drugo dole — Bog čuva Izrael, a Izrael uzdiže oči njemu. **בְּשִׁוּרְאֵל מִסְתְּכָלֵן כָּלְפֵי מַעֲלָה אֵין וְהַקְּבָבָה מִסְתְּכָלֵל לְמִזְבֵּחַ לְיִשְׂרָאֵל־אֱלֹהִים הַדְּבָקָה בְּחַדְבָּבָם**

Ili se može tumačiti na sličan način: Jerusolim ima 70 imena kao i narod izraelski, a pošto je David osvojio Jerusalem i grad je posvećen **לְבָבָה עַלְמִים לְבָבָה** jer ga je ceo Israel ophodio tri puta

godišnje. Za to dva obrnuta «ajin» u vidu štita postavljena, označavaju Jerusalem sa 70 imena u koja ulazi Israeł, koji isto ima 70 imena. U peraša קְרֵבָה kod*) אלקי הַרְחֹבוֹת objašnjava se ta reč time što je Moše htio uzveličati opštost Božiju to jest reći: Bog svih delova sveta što simbolizuje Magen David, zvezda sa vrhovima, koji divergiraju na sve strane, dok se ranije veli samo: אלקי הַשְׁמִים וְאֶלקי הַאֲרֹץ

Po rečima Akeda Mg. David — to jest slovo «ajin» — 70 je simbol jedinstva svih 70 naroda sa jevrejski¹, koji je u početku razvoja sišao u Egipat, a brojio 70 duša doma Jakobovog, simbol spoznaje jednog Boga יְהָוָה עֶם בְּנֵי יִצְחָק בְּנֵי אַבְרָהָם i međusobne ljubavi.

Završavam taj članak sa napomenom da je to samo moj slabi pokušaj i želja da time zainteresujem i druge upućenije od mene, a koji verovatno raspolažu sa više podataka.



Talmudske izreke.

Kaže se (V. Mojs. 14, 29): «Večni, tvoj Bog, blagosloviće te». Zar i ako si len? Dalje stoji: «U svem delanju tvojih ruku». Kad čovek radi, biće blagosloven, inače ne.

*

Neka čovek nikad ne izusti gadnu reč na svoja usta.

*

Otmen čovek, koji sablažnjivo govori, sličan je lepoj dvorani, u kojoj se nalazi sepija za štavljenje.

*

Ko bez žene živi, bez blagoslova živi.

*

Ko živi neoženjen, taj nije pravi, potpun čovek.

*

Sveti, neka mu je slava, rekao je: duša i pravo u mojoj su ruci; čuvajte pravo, pa će i ja vašu dušu čuvati.

*) ruah — duh, duša, vetar i pu. sm. deo, kut (נֶרֶד שְׁמָן)